

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 885/2024
04.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Никола Стојановић, адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд, чији је пуномоћник Сабахудин Тахировић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 863/2023 од 15.03.2023. године, у седници одржаној 04.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 863/2023 од 15.03.2023. године - става првог изреке.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Лесковцу П 30/21 од 24.11.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати: на име претрпљених физичких болова 800.000,00 динара, на име претрпљеног страха 1.000.000,00 динара, на име душевних болова због умањења животне активности 1.500.000,00 динара и на име душевних болова због наружености 800.000,00 динара, све са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцу, на име нематеријалне штете, исплати на име физичких болова преко досуђеног до траженог износа од 1.200.000,00 динара, на име претрпљеног страха преко досуђеног до траженог износа од 1.200.000,00 динара, на име душевних болова због умањења животне активности преко досуђеног до траженог износа од 2.500.000,00 динара и на име душевних болова због наружености преко досуђеног до траженог износа од 1.200.000,00 динара, као и да се обавезе тужени да тужиоцу на износе досуђене ставом првим изреке исплати законску затезну камату од дана повређивања до пресуђења. Ставом трећим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу, на име материјалне штете, исплати на име средстава потребних за набавку ортопедских помагала и то: половних електричних инвалидских колица 90.250,00 динара, покретног ортопедског кревета 79.000,00 динара,

антидекубитног душека са компресом 18.000,00 динара и четворокрилне ходалице на точкове 15.000,00 динара, укупно 202.250,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, на име изгубљене зараде за време потпуне неспособности за рад, за период од 28.08.2020. године, као дана престанка радног односа до 30.06.2022. године, 827.960,32 динара, а затим по 34.826,86 динара месечно до дана пресуђења, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, на име месечне новчане ренте по 102.673,86 динара, тако што ће ренту плаћати почев од дана пресуђења па убудуће док за то постоје законски услови до 10. у месецу за текући месец, са законском затезном каматом на сваки износ од дана падања у доцњу до исплате, а да неисплаћене ренте исплати одједном, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужени да на досуђени износ материјалне штете за набавку ортопедских помагала исплати законску затезну камату од подношења тужбе до пресуђења и да за износе изгубљене зараде исплати законску затезну камату обрачунату од појединачних месечних износа до пресуђења. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев за накнаду материјалне штете на име средстава неопходних за набавку лекова, гелова, крема, пелена, ангажовање физиотерапеута, почев од 27.01.2019. године до 27.10.2020. године у износу од 2.366.798 динара, а затим од 28.01.2022. године до пресуђења износ од 67.847 динара, који износ би тужени исплатио одједном, а све са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом шестим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати 361.064,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом седмим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцу на досуђени износ трошкова плати законску затезну камату од пресуђења до извршности пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 863/2023 од 15.03.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и првостепена пресуда потврђена у ставу првом изреке и у делу става трећег изреке који се односи на накнаду материјалне штете на име изгубљене зараде за време потпуне неспособности за рад. Ставом другим изреке, првостепена пресуда је укинута у преосталом делу става трећег изреке и у ставу шестом изреке и у том делу предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против наведене пресуде донете у другом степену, у правноснажном делу, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011....10/2023, у даљем тексту: ЗПП), Врховни суд је оценио да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом нису учињене ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. ст. 1. и 2. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог, на радном месту ... за ... до 28.08.2020. године када му је услед повреде на раду и остварења права на инвалидску пензију престао радни однос. Тужилац је повређен на радном месту 27.12.2019. године, кад је са екипом радника туженог вршио замену дрвеног стуба са изолаторима на 10кв воду, извод „...“, који је изгорео у горњем делу, а остатак остао да виси на проводницима. Приликом подизања новог стуба који је пословођа вукао конопцем, а остала тројица запослених, укључујући и тужиоца, подупирала и подизала стуб, тужилац је због нагиба терена хтео да подупре стуб крапом и кренуо да исти потражи, али се због конфигурације терена оклизнуо и пао поред стуба, услед чега му је шлем спао са главе, у ком моменту се керамички изолатор са штицном откачио са проводника и ударио тужиоца у главу. Присутни су пружили прву помоћ тужиоцу, извучен је са неприступачног терена до возила, одакле је најпре пребачен у амбуланту у селу ..., а потом га је хитна помоћ транспортовала у ..., да би био пребачен у КЦ У вези настале повреде обавештена је инспекција рада, која је започела надзор 27.12.2019. године изласком на место настанка догађаја, о чему је сачињен записник од 28. и 31.01.2020. године, у коме је инспектор рада изнео закључак да је до повреде дошло зато што послодавац није обезбедио мере заштите живота и здравља запослених и то избором радних метода којима се обезбеђује највећа могућа безбедност и заштита здравља на раду, тј. нису спроведене мере за безбедан и здрав рад, у ком смислу су тужени и одговорно лице код туженог пресудом Прекршајног суда у Лесковцу Пр 2369/20 од 23.08.2021. године, потврђеном пресудом Прекршајног апелационог суда Прж 20936/21 од 04.11.2021. године оглашени одговорним и осуђени на новчану казну.

Из налаза и мишљења судских вештака ортопеда и неуропсихијатра утврђено је да је тужилац критичном приликом задобио тешке телесне повреде опасне по живот, ближе описане у налазима вештака, услед којих је лечен у периоду од дана повећивања до 04.03.2020. године, најпре У КЦ ..., на клиници за анестезију и реанимацију, потом на неурохируршкој клиници и у ОБ ... на одељењу за инфектологију, одакле је упућен у Специјалну болницу за рехабилитацију ... бања где је боравио од 31.08.2020. године до 17.09.2020. године због немогућности самосталног кретања и самозбрињавања. Тужилац је трпео болове и страх трајања и интензитета описаних у налазу вештака ортопеда и неуропсихијатра. Повреде су оставиле трајна телесна оштећења, физичка и психичка, што онемогућава тужиоца да обавља опште животне активности. Трајно му је умањена животна активност 80% због чега трпи душевне болове, а код тужиоца постоји и наруженост тешког степена. Тужилац није у могућности да самостално устаје и хода, да се окреће у кревету, да се самостално свлачи и облачи, одржава хигијену, да самостално узима храну, за шта му је потребна помоћ друге особе и помагала. Везаност за постељу условљена је последицама тешког оштећења мозга у смислу постојања психоорганичног синдрома, са резидуалном левостраном одузетошћу, развојним контрактурама зглобова те стране, атрофијом мишића и других меких ткива. Из налаза и мишљења судског вештака медицине рада утврђено је да се код тужиоца ради о дефинитивном здравственом стању које се никаквим медицинским процедурама и рехабилитацијом не може поправити, да од дана повређивања има трајни и потпуни губитак радне способности 100% који ће трајати до краја живота, без могућности било каквог побољшања. Из налаза и мишљења судског вештака економско финансијске струке утврђен је износ изгубљене зараде за време потпуне неспособности тужиоца за рад.

На овако утврђено чињенично стање, правилно су нижестепени судови, након оцене неоснованости приговора недостатка пасивне легитимације, применили материјално право из члана 164. Закона о раду и чл. 154, 173, 174, 177. и 195. Закона о облигационим односима, цитираних у образложењу нижестепених пресуда и оценили да постоји основ одговорности тужене за нематеријалну штету и материјалну штету у виду изгубљене зараде за време потпуне неспособности за рад коју је тужилац претрпео, самим тим и обавеза туженог да је тужиоцу накнади.

Неосновано се наводима ревизије оспорава правилна примена материјалног права.

Под повредом на раду подразумева се повреда која је узрочно везана за обављање послова и задатака повређеног радника, а одговорност послодавца за накнаду штете запосленог због повреде на раду зависи од основа и услова одговорности. Основ одговорности је кривица послодавца за штетну радњу или пропуштање предузимања радње, ризик од опасне ствари чији је ималац послодавац или ризик од обављања опасне делатности којом се послодавац бави. Кривица послодавца се претпоставља, а пошто се ради о оборивој претпоставци послодавац може доказивати да је штета настала без његове кривице, а што у конкретном случају тужена није доказала.

Тужилац је критичном приликом претрпео повреду на раду као запослени код туженог током извршавања радног задатка замене дрвеног стуба са изолаторима, по налогу непосредног руководиоца. У наведеном се огледа узрочно-последична веза између обављања опасне делатности и настале штете, за коју тужени одговара по принципу објективне одговорности као организатор опасне делатности за потребе туженог. Супротно наводима ревизије, правилно су нижестепени судови оценили да је тужени пасивно легитимисан у овом спору као послодавац тужиоца у време повређивања, по чијем налогу, односно налогу непосредног руководиоца тужиоца такође запосленог код туженог је критичном приликом тужилац поступао.

Обавеза туженог је била да организује рад на начин којим се обезбеђује заштита живота и здравља зашлених. Инспекција рада је у вези критичног догађаја дала извештај да је до повређивања тужиоца дошло зато што послодавац није обезбедио мере заштите живота и здравља запослених и то избором радних метода којима се обезбеђује највећа могућа безбедност и заштита здравља на раду, тј. јер нису спроведене мере за безбедан и здрав рад. Начин повређивања и околности под којима је дошло до повређивања тужиоца не воде ослобађању од одговорности туженог, у смислу члана 177 став 2. Закона о облигационим односима, а на страни тужиоца, и по оцени Врховног суда, критичном приликом није било пропуста у раду и не постоје друге околности које би указале на његов допринос насталој штети или њеном увећању, имајући у виду да је радни задатак обављао по наређењу претпостављеног и да је поступао на до тада уобичајен начин.

Тужилац се критичном приликом због конфигурације терена оклизнуо и пао, а керамички изолатор са штицном се откачио са проводника и ударио тужиоца у главу. Тужени није правно релевантним доказима оспорио тврдњу тужиоца да је критичном

приликом носио шлем, али да му је услед оклизнућа и пада спао са главе, нити да је шлем носио на прописан начин. Чињеница да је тужилац критичном приликом на себи носио опрему и средства за личну заштиту, између осталог шлем на глави који је везао каишем, али да му је исти приликом оклизнућа спао са главе, након чега је задобио повреду, утврђена је оценом исказа тужиоца саслушаног у својству парничне странке. Чињеница да судски вештак ортопед није могао да се изјасни о могућим последицама које би проистекле у случају да је тужилац критичном приликом имао шлем на глави, супротно наводима ревизије не доказују тврдњу туженог да тужилац приликом извршавања радног задатка шлем није носио. До повређивања тужиоца је дошло након што му је шлем пао са главе, па је вештак ортопед дао налаз и мишљење о тежини претпелих телесних повреда и интензитету и трајању видова нематеријалне штете коју је тужилац претпео приликом пада и повређивања, у ком тренутку неспорно тужиоцу шлем није био на глави.

Приликом одмеравања висине накнаде нематеријалне штете за претрпљене физичке болове и страх, душевне болове због умањења животне активности и на име душевних болова због наружености, правилно су нижестепени судови ценили све околности из члана 200. Закона о облигационим односима имајући у виду врсту и тежину телесне повреде тужиоца, трајање и јачину физичког бола и страха које је тужилац претпео, проценат умањења животне активности и степен наружености код тужиоца услед задобијене повреде. При томе је и другостепени суд у поступку одлучивања о жалби туженог водио рачуна о томе да ли је накнада адекватна значају повређеног добра, циљу коме служи, те природи и друштвеној сврси обештећења, па се по оцени Врховног суда висина накнаде нематеријалне штете досуђена тужиоцу по свим основима може сматрати правичном за обе парничне странке, односно да износи које је одмерио првостепени суд нису превисоко одмерени.

Узрок изгубљене зараде тужиоца има свој основ у повреди тужиоца на раду код туженог, па је тужени у обавези да отклони штетне последице које је претпео у својој имовини. Према одредби члана 195. став 1. Закона о облигационим односима ко другоме нанесе телесну повреду или му наруши здравље, дужан је накнадити му, између осталог, зараду изгубљену због неспособности за рад за време лечења. У том смислу накнада материјалне штете у виду измакле користи односи се на губитак у заради коју би оштећени остваривао да није дошло до повређивања. У смислу члана 189. став 3. ЗОО при оцени висине измакле користи узима се у обзир добитак који се основано могао очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковом радњом или пропуштањем. Следом наведеног, правилно су нижестепени судови обавезали туженог да тужиоцу на име изгубљене зараде за период од дана престанка радног односа до дана пресуђења исплати износе утврђене из налаза и мишљења судског вештака економско финансијске струке, јер је тужилац због потпуне неспособности за рад претрпео штету у виду изгубљене зараде, која се огледа у разлици између исплаћене пензије и зараде, коју би по редовном току ствари остваривао да није дошло до повређивања.

У ревизији тужени понавља наводе које је истицао у току поступка и у жалби против првостепене пресуде, а којима оспорава пасивну легитимацију у спору и истиче приговор подељење одговорности за штету. Њима се не доводи у сумњу правилност побијане пресуде. Првостепени суд је дао довољне и јасне о неосновности истакнутих

приговора, које је другостепени суд је у образложењу побијане пресуде оценио привилним и оценио све жалбене наводе који су били од значаја за правилну одлуку о изјављеној жалби. Ревизија оспорава и правилност утврђеног чињеничног стања и ставља примедбе на оцену доказа из члана 8. ЗПП, због чега се ревизија не може изјавити према члану 407. став 2. ЗПП.

Из наведених разлога, применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Бранка Дражић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**